

Куклінова Тетяна Вікторівна,
викладач кафедри економіки підприємства
Одеський державний економічний університет, м. Одеса

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПІДТРИМКИ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ КРИЗИ

Стимулювання розвитку інноваційних малих та середніх підприємств (далі МСП) потребує нових підходів в умовах загострення кризових явищ. У зв'язку з цим стають актуальними і потребують розв'язання проблеми, пов'язані з забезпеченням стимулювання розвитку інноваційних МСП. З огляду на екологічну ситуацію, що склалася зараз назріла необхідність вживання заходів щодо активізації процесів розробки й впровадження у виробництво ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій, переробці та утилізації відходів.

У зв'язку з цим потрібні негайні та ефективні заходи, спрямовані на збереження й розвиток науково-технологічного потенціалу країни, забезпечення більш ефективного його використання. Розвиток малих інноваційних підприємств повинен стати основою для формування національної та регіональної економік країни [1].

Так, значимо, витрати на технологічні інновації на МП в Одеському регіоні зросли у 2008р. та склали 1326,9 тис. грн., що становить 0,6% від обласного показника. Тоді як витрати на технологічні інновації на МП у 2007р. склали лише 21,0 тис. грн. (проти 118,1 тис. грн. у 2006 р.) [2].

На наш погляд, важливими складовими стимулювання розвитку МСП на внутрішньому рівні мають бути зміни в організаційній структурі підприємства, впровадження підприємством інноваційних технологій та створення політики розвитку підприємства,

вдосконалення інтелектуальних ресурсів. Проведене дослідження дозволило зробити висновок, що для підвищення ефективності стимулювання МСП, необхідна активізація їхніх внутрішніх можливостей, істотна зміна стратегії, особливо в умовах загострення кризових явищ.

Так, зміна організаційної структури підприємства припускає послідовні зміни, що ведуть від старої форми господарювання до нових змін, що відповідають економічним умовам, що дозволить МСП скоротити витрати, перегрупувати персонал, поліпшити методи взаємодії й підвищити ефективності роботи із клієнтами, звеличить ріст валових надходжень, тощо.

На основі дослідження було визначено, що збільшення обороту й зростання виробництва на МСП залежать від інновацій. Тобто впровадження інноваційних технологій стає ключовим стратегічним параметром розвитку будь-якого підприємства й економіки у цілому. За рахунок інновацій підприємство може підвищити свою ефективність і конкурентоспроможність, впровадження інновацій сприяє одержанню більше високого прибутку.

У свою чергу, створення політики розвитку підприємства припускає формулювання цілей підприємства й вибір засобів для їхньої реалізації. Досягнення балансу між і короткостроковими результатами (обсягом випускаємої продукції, продуктивністю праці, прибутковістю бізнесу підприємства) повинно погоджуватися з розвитком підприємства (створення політики розвитку підприємства, зміна організаційної структури, впровадження інноваційних технологій).

Вдосконалення інтелектуальних ресурсів можна розділити на інформаційний та кадровий напрямки. До інформаційного напрямку відносяться створення, придбання та вдосконалення різних баз даних, модулів, комп'ютерних програми, алгоритмів, технологічні карти,

інструкцій працівників, тощо. А при вдосконаленні кадрового потенціалу необхідно підвищувати не тільки рівень освіти і кваліфікацію персоналу, а і здатність працівників мислити креативно, генерувати нові ідеї, готовність сприймати нові ідеї.

Відповідно результатами зміни організаційної структури будуть: оптимізація організаційно-функціональної й організаційно-управлінської структур підприємства, підвищення його готовності до зміни й розвитку, модифікація поведіння людей у бік більше позитивного відношення друг до друга, забезпечення індивідуальної й групової самоповаги персоналу підприємства, зімкнення командних зусиль лідерів підприємства, досягнення загальної задоволеності від роботи, що буде виражатися в більше "конкретних" результатах: поліпшення якості продукції, підвищення продуктивності виробництва, зміцнення положення підприємства на ринку, зниження плінності кадрів, збільшення прибутковості справи й т.д. Планомірний організаційний розвиток підприємства, впровадження їм інноваційних технологій повинне здійснюватися на підставі політики розвитку підприємства, що припускає сукупність цілей, принципів, правил, завдань, реалізація яких дозволить досягти підприємству бажаного результату. На наш погляд, від того, яким чином буде побудована кредитна політика й фінансування основних і оборотних коштів, залежить розвиток підприємства, його стабільність, прибутковість і рентабельність.

Несприйнятливі умови надання інвестицій і кредитів, приводять до зниження результативності їх праці, не повною мірою використається науково-технічний потенціал, виникають проблеми із впровадженням наукових розробок. Проте криза банківської системи загострила суперечності між потребами МСП у дешевих кредитах і можливістю банків у їх наданні. Для того, щоб ринок мікrokредитування міг нормально функціонувати і розвиватися,

необхідно вирішити багато теоретичних, методичних та практичних проблем, які проявились саме в умовах кризи. Кредитні ресурси для МСП повинні бути доступними, короткостроковими, беззаставними. Порядок видачі мікrokредитів повинен бути максимально спрощеним. Необхідно підвищити відповідальність МСП за використання наданих коштів. МСП необхідна прозорість умов кредитування, довгострокові кредити зі зниженою процентною ставкою й мінімумом комісій, мінімальні витрати, пов'язані з одержанням кредиту, гнучкий графік з урахуванням сезонності бізнесу, можливість відстрочки погашення тіла кредиту, більш лояльні підходи до нотаріального оформлення угод і страховок, можливість надання вибору страхової компанії клієнтом самостійно[3].

В умовах фінансово-економічної кризи банками повинна бути розроблена і впроваджуватися схема активної реструктуризації (пропонованої банком) для МСП. Тому що основне питання, яким стурбовані всі підприємства під час кризи – як виконати зобов'язання по існуючих кредитах, у той час коли питання розвитку й додаткового фінансування відходять на другий план, оскільки позичальник вирішує питання: чи виживе його чи бізнес ні. Таким чином, ефективним рішенням у даній ситуації стане досягнення домовленостей з існуючими кредиторами про зміну умов погашення заборгованості. Така активна реструктуризація дає переваги, як позичальникам, так і самим банкам. Так, позичальники, які попали у скрутне становище отримують рішення для виходу із складної ситуації, банк зберігає добрі відносини з клієнтами, свій імідж, резерви на покриття прострочених кредитів утримуються на прийнятному рівні і зберігається потік прибутків від клієнтів.

Потребує вирішення проблема створення діючого мотиваційного механізму залучення вітчизняних і закордонних інвестицій у сферу МСП, що функціонують на інноваційній основі у

сфері виробництва. На наш погляд, залучення коштів необхідно здійснювати на підставі окремих угод, договорів, контрактів, залучення кредитних коштів іноземних кредитних ліній і міжнародної технічної допомоги для розвитку МСП на умовах часткового фінансування із залученням бюджетних коштів. Необхідно розвивати пільгове кредитування МСП через недержавні органи сприяння розвитку підприємництва, активізувати діяльність щодо залучення грантів, кредитів та інвестиції із закордонних фондів, передбачити використання державних кредитних ліній, впровадити порядок кредитування МСП комерційними банками під гарантії бюджетних коштів.

Отже в умовах посилення ролі нових технологій як фактору економічного зросту і розвитку інноваційна діяльність повинна стати загальною стратегією українських МСП.

Література

1. Куклінова Т. В. Малі та середні підприємства: інноваційні аспекти розвитку / Регіональні проблеми та перспективи розвитку ринків збуту промислової продукції // Тези доповідей. –К.: УкрІНТЕІ, 2006 С. 62-67.
2. Розвиток малого підприємництва в Одеській області у 2008 році // Економічна доповідь, Одеса —2009.
3. Танасюк І. М., Куклінова Т. В. Мікrokредитування як механізм ефективного стимулювання розвитку малих та середніх підприємств// Наукові праці Науково-методичний журнал. – Т. 89. Вип.. 76. Економічні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім..Петра Могили, 2008. – С. 70-74.